

Inklusiivinen oppilaitos - itsearviointityökalu ammatillisen oppilaitoksen henkilöstölle

Tämä työkalu on tarkoitettu ammatillisten oppilaitosten henkilöstölle arvioimaan oppilaitoksen inklusiivista toimintaa, saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta. Työkalua voidaan käyttää **osana oppilaitoksen laatutyötä** (esim. OKM:n laatustrategian tai ammatillisen koulutuksen laadunhallinnan kriteerien mukaisesti). Se auttaa **tunnistamaan vahvuuksia ja kehittämiskohteita** saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden osalta. Työkalu voi toimia **keskustelun ja reflektion välineenä** opettajille, ohjaajille ja muulle henkilöstölle.

Itsearviointityökalu sisältää neljä teemaa:

1. ARVOT JA ASENTEET
2. OPPILAITOKSEN JOHTAMINEN
3. OPPIMISEN KULTTUURI
4. OPISKELIJAN TUKI JA OHJAUS

Vastaa väittämiin. Jokainen väittämä arvioidaan asteikolla

- **Riittämätön:** Inklusiivisesta ja saavutettavasta pedagogisesta toiminnasta ei ole näyttöä tai se on puutteellinen.
- **Hyvä** Oppilaitos toteuttaa inklusiivista ja saavutettavaa pedagogiikkaa johdonmukaisesti, mutta kehittämisessä on vielä parantamisen varaa.
- **Erinomainen** Oppilaitos osoittaa vakuuttavia esimerkkejä onnistuneista inklusiivisista kehittämistoimista. Tasojen vaatimukset perustuvat Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) käyttämään asteikkoon.

Itsearviointi

Riittämätön: Oppilaitoksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin niillä osa-alueilla, joissa arvioinnin tulos on riittämätön. Toimenpiteiden painopisteenä on henkilöstön osaamisen vahvistaminen, tuen rakenteiden ja yhteistyön kehittäminen sekä opetuksen ja oppimisympäristöjen saavutettavuuden varmistaminen kaikille oppijoille.

Hyvä: Oppilaitoksen tulee ylläpitää ja edelleen vahvistaa niitä käytäntöjä, jotka tukevat hyvää tulostasoa. Toimintaa kehitetään jakamalla hyviä käytäntöjä, seuraamalla vaikuttavuutta ja varmistamalla, että osaaminen ja toimintamallit pysyvät ajantasaisina ja yhdenvertaisesti kaikkien saatavilla.

Erinomaisen tuloksen osa-alueilla oppilaitoksen tulee varmistaa, että vahvuudet säilyvät ja juurtuvat pysyviksi käytännöiksi. Lisäksi oppilaitos voi toimia esimerkkinä ja jakaa hyviä käytäntöjä muille yksiköille tai verkostoille.

Voit kopioida tämän lomakkeen omalle Microsoft 365 Forms-alustallesi ja jakaa sen sieltä osallistujille täytettäväksi. Formsissa voit tarkastella vastauksia, seurata tuloksia sekä tarvittaessa tulostaa yhteenvedon. Saatuja vastauksia voidaan käyttää yhteiseen kehittämiseen ja toiminnan arviointiin.

Arviointityökalu on kehitetty Euroopan unionin osarahoittamassa **INKLU Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta -hankkeessa** vuonna 2025, ja sen taustalla on hyödynnetty OHO-Opiskelukyvyn, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen korkeakouluissa hankkeessa (2017–2019) kehitettyä Saavutettavuuskriteeristöä. INKLU-hankkeesta lisätietoa osoitteesta: <https://www.jamk.fi/fi/projekti/kohti-inklusiivista-ammattillista-koulutusta>.

Arvot ja asenteet

1. ARVOT JA ASEENTEET

Oppilaitoksen ilmapiiri tukee yhdenvertaisuutta

Oppilaitoksessa vallitsee turvallinen ja arvostava ilmapiiri.

Yhdenvertaisuus toteutuu oppilaitoksen arjessa siten, että kaikki opiskelijat ja henkilöstön jäsenet kohdataan tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti.

Opiskelijoiden ja henkilöstön asenteet moninaisuutta kohtaan ovat myönteisiä ja osallistumista tukevia.

2. ARVOT JA ASEENTEET

Oppilaitoksessa tuetaan ja edistetään yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta.

Oppilaitoksen toimintakäytännöt vahvistavat yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Opetusmenetelmät ja oppimisympäristöt tukevat vuorovaikutusta ja yhteisöllistä oppimista.

3. ARVOT JA ASEENTEET

Opiskelijoiden yksilöllisyys ja moninaisuus otetaan huomioon ja opiskelijoista välitetään.

Opiskelijoiden moninaisuus – kuten yksilölliset tarpeet, vahvuudet, kieli- ja kulttuuritaustat sekä elämäntilanteet – tunnustetaan ja huomioidaan oppimisen ja ohjauksen kaikissa vaiheissa.

Oppilaitos varmistaa, että jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus saada henkilökohtaista ohjausta ja tukea opintojen etenemisen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Koko henkilöstö on sitoutunut edistämään opiskelijoiden kokonaisvaltaista hyvinvointia.

4. ARVOT JA ASEENTEET

Opiskelijat voivat vaikuttaa omaan opiskeluunsa sekä oppilaitoksen opetukseen ja toimintaan.

Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua opetussuunnitelmien ja opintojen kehittämiseen.

Opetuksen ja oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon erilaisten opiskelijaryhmien näkemykset, kuten tukea tarvitsevat, eri elämäntilanteissa olevat ja vähemmistöihin kuuluvat opiskelijat.

5. ARVOT JA ASEENTEET

Opiskelijoiden ja henkilöstön mielipiteitä kuunnellaan ja heitä kannustetaan aktiivisuuteen.

Opiskelijoita ja henkilöstöä kannustetaan antamaan palautetta, ja annettu palaute vaikuttaa toiminnan kehittämiseen.

Oppilaitoksessa vallitsee kannustava ilmapiiri, joka tukee toiminnan kehittämistä ja uudistamista.

Opiskelijoita ja henkilöstöä rohkaistaan aktiiviseen rooliin omassa oppimis- ja työympäristössään sekä oppilaitosyhteisön toiminnan kehittämisessä.

Oppilaitoksen johtaminen

6. OPPILAITOKSEN JOHTAMINEN

Oppilaitoksen johto on sitoutunut edistämään saavutettavaa opetusta ja oppimisympäristöjä.

Inklusio ajattelu sisältyy oppilaitoksen strategioihin ja visioon

Oppilaitoksella on saavutettavuuden toteuttamista ohjaava suunnitelma

Oppilaitoksella on henkilö tai taho, joka vastaa saavutettavuuden ja esteettömyyden edistämisestä

Inklusiivista toimintakulttuuria rakennetaan avaten inklusiivisia arvoja ja keskustellen niistä.

Inklusiivista toimintaa arvioidaan säännöllisesti sekä laadullisin että määrällisin mittarein. Laadullisia mittareita ovat esimerkiksi opiskelijoiden ja henkilöstön kokemukset osallisuudesta ja yhdenvertaisuudesta sekä arjen toimintatapojen itsearviointit. Määrällisiä mittareita ovat muun muassa opiskelijatilastot, keskeyttämis- ja valmistumisluvut sekä saavutettavuuden ja tukipalveluiden käyttöä kuvaavat tiedot. Johto ja esihenkilöt hyödyntävät näitä tuloksia toiminnan kehittämisessä.

Oppilaitoksessa on tehty yhdenvertaisuus suunnitelma, johon kaikki ovat tutustuneet.

Oppimisen kulttuuri

7. OPPIMISEN KULTTUURI

Opetuksessa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä

Opetusmenetelmät ovat monikanavaisia ja niiden käytössä otetaan huomioon opiskelijoiden tarpeet.

Opiskelijoilla on mahdollisuus yksilöllisiin ratkaisuihin.

Opetuksessa huomioidaan erilaiset tavat oppia.

Opetus on ohjaavaa ja opiskelijaa arvostavaa.

Opetuksessa käytettävät toimintatavat ja -menetelmät tukevat yhteisöllisyyttä.

8. OPPIMISEN KULTTUURI

Oppimisympäristöt ja opetusmateriaalit ovat saavutettavia ja tarkoituksenmukaisia.

Oppimisympäristöjen ja opetusmateriaalien suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden moninaisuus ja yksilölliset tarpeet.

Opetuksessa ja ohjauksessa tuetaan opiskelijan osallisuutta.

Opetusmateriaalit ovat saatavilla helposti ja riittävän ajoissa.

Opetusmateriaalit ovat monikanavaisia ja selkeitä sekä visuaalisesti että kielellisesti.

Opiskelija saa tarvitsemansa tuen oppimisympäristöjen ja materiaalien käyttöön.

Opiskelijan tuki ja ohjaus

9. OPISKELIJAN TUKI JA OHJAUS

Opiskelijoiden yksilölliset tarpeet otetaan huomioon henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa (HOKS).

Opiskelijoiden opiskelutaitoja arvioidaan opiskelun alkuvaiheessa.

Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) ohjaava henkilöstö osaa ottaa huomioon saavutettavuuden ja opiskelijoiden yksilölliset tarpeet (esim. elämäntilanne, kielitaito, toimintakyky tai oppimiseen liittyvät erityistarpeet).

HOKSia hyödynnetään opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja opiskelijan arvioinnissa.

Opiskelijat saavat tietoa ja tarvittavaa tukea taitojensa kehittämiseen koko opintojen ajan.

10. OPISKELIJAN TUKI JA OHJAUS

Arvioinnissa käytetään monipuolisia ja monenlaisille oppijoille soveltuvia arviointimenetelmiä.

Arvioinnissa käytetään monipuolisia osaamisen osoittamisen tapoja (esim. tentti, suullinen kuulustelu, kirjallinen tehtävä, esitelmä, näyttö).

Opiskelijalla on mahdollisuus saada palautetta oppimisestaan ja osaamisestaan.

Mukautettua arviointia hyödynnetään opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden tukemiseksi

11. OPISKELIJAN TUKI JA OHJAUS

Inklusio ja saavutettavuus työssäoppimisessa ja yhteistyössä työelämän kanssa.

Työssäoppimisen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijan yksilölliset vahvuudet ja tuen tarpeet.

Oppilaitoksella on ohjeistus saavutettavan työssäoppimisen ja työelämäyhteistyön toteuttamiseksi, ja siitä tiedotetaan myös ohjaajille ja työnantajille.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Tarvittaessa opiskelija, ohjaava opettaja ja työpaikalla toimiva ohjaaja sopivat yhdessä erityisistä tukitoimista harjoittelun toteuttamisesta.

Opiskelija saa tarvitsemansa tuen ja ohjauksen ennen työssäoppimista, työssäoppimisen aikana ja sen päättyttyä.

Opiskelijalta ja työnantajalta kerätään palautetta työssäoppimisen onnistumisesta.